

એસ.યુ.જી. કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન વાસણા – અમદાવાદ

સમાવેશક સૂચિ

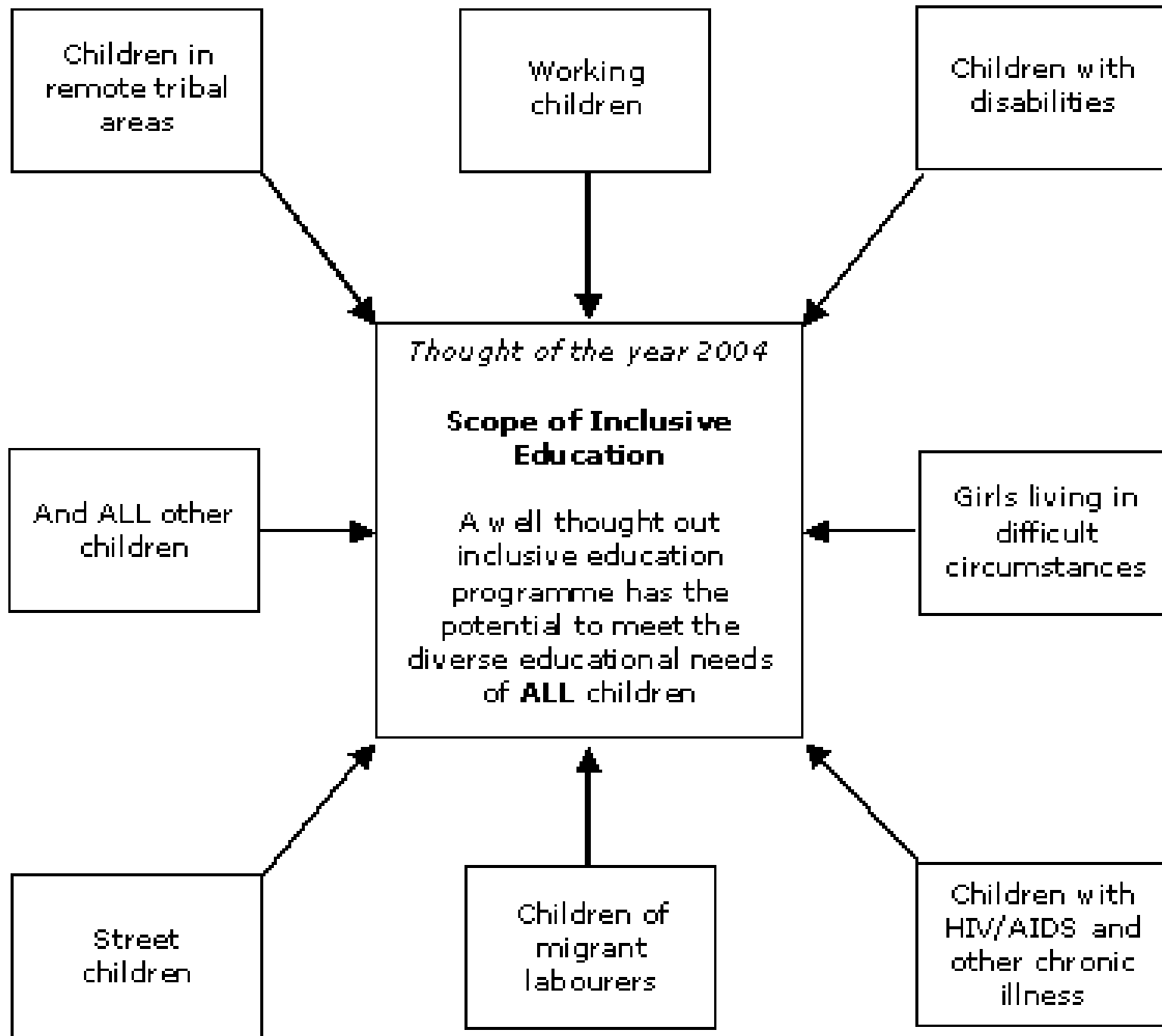
Inclusive Index

ડો.અશોક પટેલ

સમાવેશક શિક્ષણ

સમાવેશક સૂચિ

**SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS**

4 EDUCATION

**MAKE EDUCATION MORE INCLUSIVE AND
EQUITY AND PROMOTE
HIGH QUALITY
LEARNING
OPPORTUNITIES FOR ALL**

**THE GLOBAL LITERACY
RATE IS**

86.2%

BUT

63.67

MILLION

**CHILDREN REMAIN
OUT OF SCHOOL**

74.04%

**ADULTS ARE
LITERATE**

68.91%
IN RURAL AREAS

55%

**OF PEOPLE WITH
DISABILITIES ARE
LITERATE**

34%

**CHILDREN WITH
SPECIAL NEEDS
ARE OUT OF
SCHOOL**

100

**ENROLMENT
IN PRIMARY
EDUCATION**

25.4

IN HIGHER ED

**423
MILLION**

**LARGE
POPULATION
THE WORLD**

25.8%

**GROWTH
IN
EDUCATION**

92%

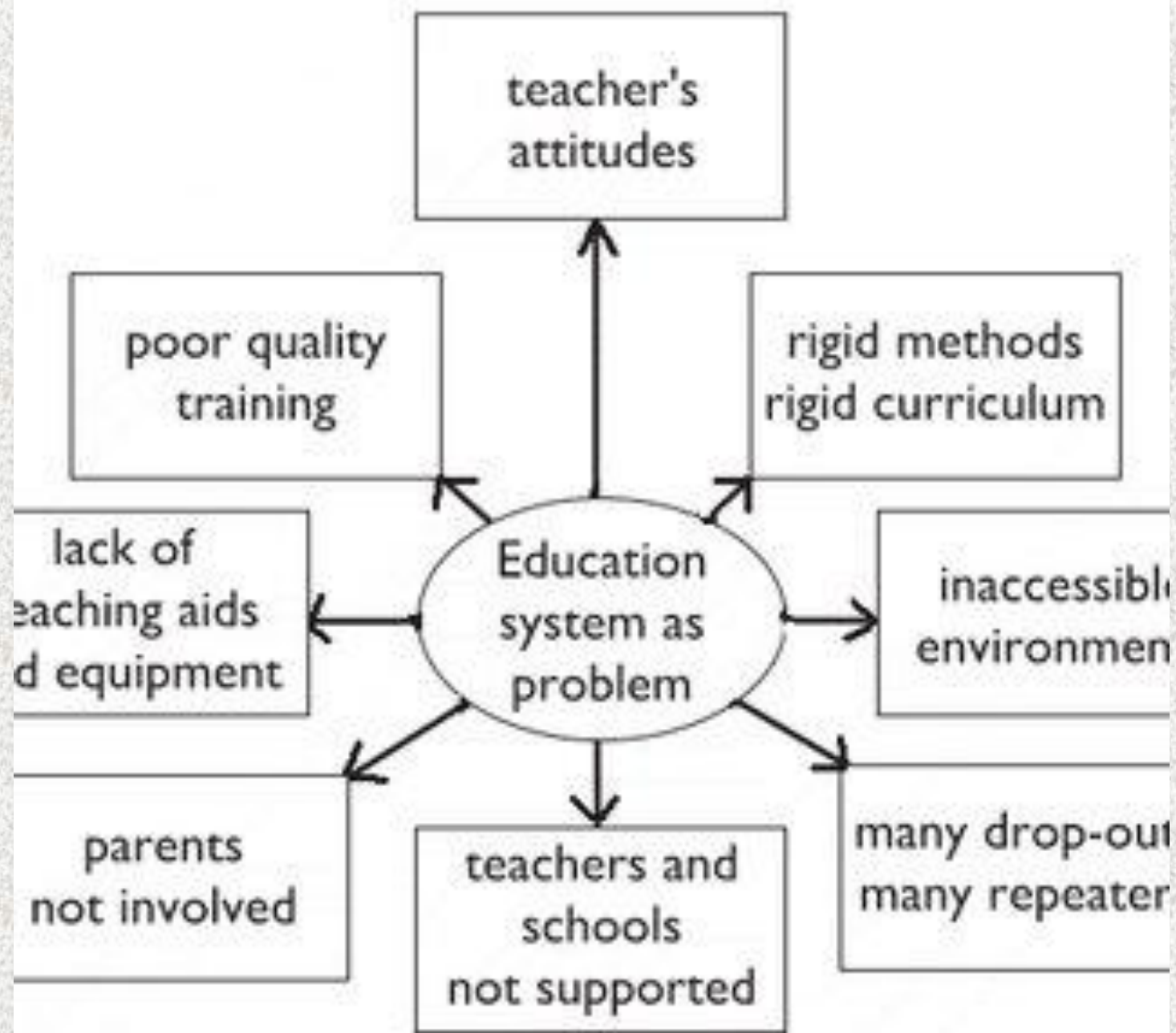
FEMALE

94%

MAL

INCLUSIVE EDUCATION

- વિશ્વમાં દરેક રાષ્ટ્રમાં દરેક વ્યક્તિને વિકાસની સમાન તક મળવી જોઈએ
- વિકાસ માટે સમાન શૈક્ષણિક તક પણ મળવી જોઈએ
- જે માટે સમાવેશક શિક્ષણ
- સમાવેશક શાળાની રચના માટે ચોક્કસ માપદંડ જોઈએ
- સમાવેશક શાળા સમાવેશક શિક્ષણ પૂરું પાડે છે કે કેમ ? તે જાણવું જરૂરી છે

સમાવેશક સૂચિ

- સમાવેશક શિક્ષણ માટેની માર્ગદર્શિકા-
- સમાવેશક શિક્ષણના માળખાની સમીક્ષા કરવા માટેનું ઉપકરણ
(Tool)
- શાળાની રચના, વિકાસ અને સમીક્ષા માટે
- જેમાં કેટલાક વિભાગો છે, દરેક વિભાગમાં વિધાનો / પ્રશ્નો છે
- તેની રચના સૌ પ્રથમ ઈંગ્લેન્ડમાં
- અન્ય દેશ પોતાની સંસ્કૃતિ – મૂલ્યો પ્રમાણે તેનો અનુવાદ કરીને
ઉપયોગ કરે છે

સમાવેશક સૂચિની વિશેષતા

- પુસ્તક સ્વરૂપે
- બાળકોની સહભાગી વિકાસાત્મક પ્રક્રિયાને પ્રોત્સાહિત કરે છે
- તેનો ઉપયોગ માર્ગદર્શિકા તરીકે - અગાઉ અને પછી
- એક સાધન – ઉપકરણ તરીકે
- સ્પર્ધાત્મક ધોરણે શાળાનો વિકાસ નીતિનો અસ્વીકાર
- સમય આધારિત લક્ષ્ય પર પહોંચવાના બદલે શાળાના ભાવાવરણને શાળાના વિકાસની આધારશિલા ગણે છે
- મૂલ્ય આધારિત સમાવેશક શિક્ષણ પર ભાર
- સમાવેશક શિક્ષણ માટે ત્રણ પરિમાણો
- ત્રણ પરિમાણમાં અને સૂચકો
- દરક સૂચકમાં માર્ગદર્શક વિધાનો

समावेशक सूचिना परिमाणो

A
સંસ્કૃતિનું સર્જન

શાળાકીય
સમુદાયની
નિર્માણ

સમાવેશક
મૂલ્યોનું
પ્રસ્થાપન

B
નીતિઓનો અમલ

બધા માટે
શાળાનો વિકાસ

વૈવિધ્ય અને
સહાયક તંત્રનું
સંગઠન

C
પ્રથાનો વિકાસ

અધ્યયનનું
આયોજન

સ્રોતો ગતિશીલ
કરવા

A 1 – સમુદાયનું નિર્માણ

- સમાવેશક શાળાના નિર્માણ અને સંચાલન માટે શાળાના માનવીય પરિબલો વચ્ચેના સંબંધો – ફરજો – તમની અપેક્ષાઓ અને વ્યવહારોનો સમાવેશ

દા.ત.

- વિદ્યાર્થીઓ એકબીજાને મદદરૂપ થાય છે
- કર્મચારીઓ એકબીજાને સહકાર આપે છે
- કર્મચારીઓ અને વાલીઓ વચ્ચે સહભાગીદારિતા છે
- તમામ સ્થાનિક સમુદાયોને શાળામાં સાંકળવામાં આવે છે

A 2 – સમાવેશક મૂલ્યોનું પ્રસ્થાપન

- તમામ વિદ્યાર્થીઓ માટે શાળા પાસેથી ઉચ્ચ અપેક્ષાઓ છે
- માનવીય પરિબલો એકબીજા સાથે શૈક્ષણિક ચર્ચા કરે છે
- તમામ વિદ્યાર્થીને સમાન મહત્વ આપવામાં આવે છે
- તમામ માનવીય પરિબલો એકબીજા સાથે સહકારભર્યું વર્તન કરે છે

B 1 – સમાવેશક નીતિઓનો અમલ

- સમાવેશક શાળા માટે બનાવેલ નીતિઓ
- શાળાની તમામ ભૌતિક સુવિધાનો લાભ તમામ વિદ્યાર્થીઓને મળી રહે તે બાબતો
- સ્ટાફની નિમણૂક પક્ષપાત રહિત થાય છે
- શાળા તેની આસપાસ રહેતા વિદ્યાર્થીઓને શોધીને પ્રવેશ આપે છે
- શાળા તેની સુવિધાઓ વિદ્યાર્થીઓ અને વાલીને આપે છે
- શાળામાં વિવિધ કામ માટે વિવિધ સમિતિઓ બનાવે છે

B 2– વૈવિધ્યને સહાયક તંત્રનું સંગઠન

શાળામાં આવતાં બાળકોમાં વિવિધતા હોય જ, આ વિવિધતા હોય તો પણ દરેકને જરૂરી તમામ બાબતો મળી રહે તેવું તંત્ર અને આયોજન હોવું જોઈએ

- તમામ પ્રકારની સહાય કે સગવડતાનું સંકલન કરવામાં આવે છે
- વિદ્યાર્થીઓના પ્રતિચાર શિક્ષકોને પ્રવૃત્તિઓના આયોજનમાં મદદરૂપ થાય છે
- હાજરી સામેના અવરોધો ઘટાડવામાં આવે છે
- એક વિદ્યાર્થીને મળતી સહાય અન્ય વિદ્યાર્થીને વંચિત રાખતી નથી

C 1 – અધ્યયનનું આયોજન

- વિદ્યાર્થીઓ સહકારી અધ્યયન કરે અને એકબીજા માટે હકારાત્મક વલણ ધરાવે, ઉપરાંત તે માટે શિક્ષકોનું આયોજન અને અમલીકરણ માટેના સૂચકો આ વિભાગમાં છે
- શિક્ષકનું અધ્યાપન તમામ વિદ્યાર્થીઓની ભાગીદારિતાને પ્રોત્સાહિત કરે છે
- વિષયવસ્તુની સમજમાં વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે રહેલ તફાવતને સ્વીકારે છે
- બધાં જ વિદ્યાર્થીઓને અધ્યયનમાં સાંકળવામાં આવે છે

C 2– સ્રોતો ગતિશીલ કરવા

શાળામાં અને શાળા આસપાસ રહેલ વિવિધ સ્રોતોનો ઓળખી તેનો ઉપયોગ તમામ કરી શકે એવું આયોજન અને અમલ

- કર્મચારીની વિશેષતા અને શક્તિનો ઉપયોગ
- વિદ્યાર્થીઓની ભિન્નતાનો ઉપયોગ અધ્યયન-અધ્યાપન માટે
- શાળા અને શાળાની આસપાસ રહેલા સ્રોતોની જાણ છે અને ઉપયોગ થાય છે
- સ્રોતોનો ઉપયોગ પક્ષપાત રહિત થાય છે

કિશોરાવસ્થાનાં લક્ષણો

સામાજિક વિકાસ

- મિત્રો સાથે રમવું ગમે
- અંતર્મુખીમાંથી બહિર્મુખી બને
- સામાજિક બને છે
- પરિચિત માટે લાગણી દર્શાવે
- સંગ્રહવૃત્તિ પ્રબળ બને
- અન્યનું અનુકરણ કરવા પ્રેરાય
- વિજાતીય વ્યક્તિ સાથે મિત્રતા ગમતી નથી
- વારંવાર અપાતી સલાહ ગમતી નથી
- ગુસ્સો ઝડપી આવે અને ખોટું પણ ઝડપી લાગે
- સ્વાવલંબી બને
- લડાયકવૃત્તિ (મિત્રો સાથે વારંવાર ઝગડે)
- વીરપૂજા ગમે , અને બીજાને ન ગમતું ના કરે

કિશોરાવસ્થાનાં શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો

- સંઘપ્રવૃત્તિ કરાવવી – સમૂહ પ્રાર્થના, પ્રવાસ કેટલીક રમતો
- મૂલ્યોનું સર્જન થાય તે માટે ઉદાહરણો – વાર્તા – પ્રસંગો
- વીરપૂજાને ધ્યાનમાં રાખી એ રીતની વાર્તા, ગીતો, ફિલ્મ
- બધાં જ બાળકો શિક્ષણ લે, શાળા ના છોડે તેમ કરવું
- શારીરિક સ્વચ્છ રહે તે માટે પ્રેરણા આપવી
- સુટેવો વિકસે તે માટે પ્રેરણા આપવી
- શરૂઆતમાં અભિનય ગીત અને અંતે વાર્તા સ્પષ્ટ કહે તેવા પ્રયત્નો
- નિરીક્ષણ શક્તિનો વિકાસ થાય તેમ કરવું
- જૂથપ્રવૃત્તિને પ્રોત્સાહન – જૂથનેતા બનવાની તક

આભાર